

به نام خدا

الزامات موفقیت اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

بورس کالای ایران

شرکت بورس کالای ایران

عناوین

کارکردها و مزایای بورس های کالایی؛

اقدامات توسعه‌ای بورس کالای ایران در حوزه محصولات کشاورزی؛

پذیرش انبارها در بورس کالای ایران و نقش آن در تسهیل مبادلات محصولات کشاورزی؛

الزامات اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و اقدامات صورت گرفته؛

کارکردهای بورس های کالایی

آنگتاد : مطلوبیت یک بورس کالایی در توانایی نهادی آن برای حذف یا کاهش هزینه های معاملاتی سنگین دست اندرکاران زنجیره تامین کالا در کشورهای در حال توسعه است.

کشف قیمت

کاهش هزینه های معاملاتی

شفاف سازی معاملات کالایی

برقراری امکان مدیریت ریسک و تامین مالی از طریق قراردادهای مشتقه کالایی و ابزارهای نوین مالی

ساماندهی بازار کالاها از طریق مکانیزم اجرایی ناظر بر تعهدات و تضمین منافع طرفین معامله

تامین مالی معامله حدود ۷
میلیون تن کالا به ارزش
تقریبی ۱۲۶ هزار میلیارد
ریال از طریق
قراردادهای سلف

اقدامات توسعه ای بورس کالای ایران در حوزه محصولات کشاورزی

● برنامه ریزی برای راه اندازی قراردادهای آتی با دارایی های پایه محصولات کشاورزی (قرارداد آتی کنجاله

سویا در حال راه اندازی است)،

● راه اندازی بازار فرعی جهت عرضه محصولات باغی ، محصولات شیلات و ... ،

● عملیاتی نمودن ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی،

● سایر اقدامات

● تعامل و هم‌اندیشی با :

● فعالان بازار، مسئولین وزارت جهاد کشاورزی و انجمن ها و اتحادیه‌های صنایع دام و طیور،

● فعالان بازار و مدیران کارخانجات روغن‌کشی،

● فعالان بازار و مسئولین وزارت جهاد کشاورزی در خصوص محصولاتی همچون پسته، زعفران،

● برخی شرکت های سهامی زراعی در شهرستان های مختلف جهت معرفی بورس کالا.

● بازبینی قوانین و مقررات حوزه کشاورزی در جهت تسهیل ورود محصولات به بورس کالای ایران،

● آموزش و فرهنگ سازی،

● عقد تفاهم‌نامه با صندوق ضمانت سرمایه گذاری تعاون جهت تسهیل معاملات شرکت‌های تعاونی در بورس

کالای ایران،

اقدامات توسعه ای بورس کالای ایران در حوزه محصولات کشاورزی

- عضویت در اتحادیه الکترونیکی بین بورسی (IEU) و ایجاد بستر تعامل با بورس های کالایی کشورهای بلاروس، قزاقستان، اکراین، قرقیزستان و ارمنستان :
- تفاهم با سازمان تعاون روستایی جهت توسعه مبادلات بین کشورهای عضو اتحادیه:
- معرفی محصول برای مبادلات : کشمش برای صادرات، گندم و جو برای واردات،
- رایزنی با برخی تجار جهت انجام معاملات با کشورهای عضو از طریق بورس کالای ایران،
- مطالعه در خصوص امکان راه اندازی معاملات سوآپ بین کشورهای عضو از طریق بورس های کالایی،
- ایجاد بستر پذیرش انبارها به صورت متقابل بین اعضای اتحادیه.

پذیرش انبارها در بورس کالای ایران و نقش آن در تسهیل مبادلات

محدودیت‌ها

- محدود بودن تعداد انبارهای مناسب و حائز شرایط بورس کالای ایران از نظر فنی و فیزیکی جهت حفظ ویژگی‌های کمی و کیفی محصولات
- عدم توانایی انبارداران در تودیع تضامین جهت پذیرش انبارها

مزایا در تسهیل معاملات

- تودیع قبوض انبار (گواهی سپرده کالایی) به عنوان تضامین عرضه محصولات نزد بورس کالای ایران
- رفع پیچیدگی‌ها و مشکلات فرآیند تحویل دارایی‌های حجیم

شرکت بورس کالای ایران

اقدامات

- انعقاد تفاهم نامه با سازمان مرکزی تعاون روستایی کشور جهت شناسایی و معرفی انبارهای حائز شرایط بورس کالای ایران
- انعقاد قرارداد با شرکت بازرسی جهت انجام بازرسی فنی برای پذیرش انبارها
- تدوین دستورالعمل پذیرش انبارها و معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران
- طراحی و تهیه سامانه الکترونیکی صدور قبض انبار و گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران
- شناسایی انبارهای بخش خصوصی و پذیرش انبار در استانهای منتخب ماده ۳۳

اقدامات بورس کالای ایران در اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

تصویب قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۱۳۸۹/۰۵/۰۶؛

تصویب و ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور در تاریخ ۱۳۹۱/۰۸/۲۴؛

تدوین دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه ماده ۳۳ با مشارکت بورس کالا و مدیران و کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی، سازمان تعاون روستایی، مدیران اتحادیه‌ها، تشکلهای کشاورزی، مدیران و کارشناسان موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی طی بیش از ۳۰ جلسه؛

ابلاغ دستورالعمل مصوب توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی در تاریخ ۱۳۹۲/۰۹/۰۵؛

تشکیل کارگروه اجرایی در سال ۱۳۹۲ در وزارت جهاد کشاورزی با عضویت بورس کالا با ابلاغیه وزیر محترم جهاد کشاورزی؛
انتخاب استانها (۸ استان) و محصولات (۶ محصول) برای اجرای قانون مذکور

استانهای: مازندران، گلستان، همدان، کرمانشاه، خوزستان، فارس، اصفهان و تهران

محصولات: سویا، کلزا، سیب زمینی، پیاز، جو و ذرت دانه ای

ادامه ... اقدامات بورس کالای ایران در اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

- نامه وزیر محترم جهاد کشاورزی به معاون اول رئیس جمهور مورخ ۱۳۹۳/۰۸/۲۱ در مورد تخصیص بودجه اجرای ماده ۳۳ در سال ۹۴ و معرفی محصولات و استانهای پایلوت؛
- تهیه و راه اندازی سامانه الکترونیکی صدور قبض انبار در بورس کالای ایران؛
- برگزاری دوره‌های آموزشی متعدد (با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی)؛
- تدوین دستورالعمل‌ها و ضوابط انبارهای محصولات کشاورزی؛
- بند ب تبصره ۱۱ ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ در مورد خرید تضمینی محصولات زراعی؛
- پیشنهاد اصلاح بند مذکور در لایحه بودجه (پیشنهاد اول ، دوم، سوم)
- گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در مورد اصلاح بندهای مربوط به بخش کشاورزی در لایحه بودجه .

محصولات منتخب برای اجرای ماده ۳۳ در سال ۱۳۹۴ بر اساس نامه وزیر جهاد کشاورزی به معاون محترم رئیس جمهور

مقایسه اعتبار مورد نیاز برای اجرای سیاست خرید تضمینی و قیمت تضمینی برای محصول ذرت استان خوزستان

نام محصول	قیمت تضمینی (ریال)	حجم تولید (هزار تن)	اعتبار مورد نیاز برای خرید تضمینی (میلیارد ریال)	جمع هزینه های انبارداری ^۱ ، استاندارد سازی ^۲ و کارمزد معاملات بورس کالا ^۳ (ریال)	درصد هزینه ها از قیمت تضمینی	قیمت تضمینی + هزینه های جانبی (ریال)	۲۰ درصد از کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)
ذرت دانه ای	۹,۶۰۰	۷۵۰	۷,۲۰۰	۵۲۱	۵/۴	۱۰,۱۲۱	۱,۵۱۸

۱- هزینه های انبارداری شامل هزینه باسکول، تخلیه، هزینه نگهداری، خدمات کارشناسی، خدمات اینترنت، هزینه های پرسنلی و... می باشد.

۲- استانداردسازی شامل هوادهی، کاهش رطوبت، حذف علف های هرز و سایر مواد خارجی داخل محصول می باشد که نهایتاً باعث افزایش کیفیت محصول عرضه شده در بورس می گردد.

۳- کارمزد معاملات بورس کالا معادل ۰/۳ درصد از قیمت خرید تضمینی تعیین شده جهت پرداخت کارمزد عرضه در بورس کالا می باشد.

محصولات منتخب برای اجرای ماده ۳۳ در سال ۱۳۹۴ بر اساس نامه وزیر جهاد کشاورزی به معاون محترم رئیس جمهور

مقایسه اعتبار مورد نیاز برای اجرای سیاست خرید تضمینی و قیمت تضمینی برای محصول جو دامی کرمانشاه

نام محصول	قیمت تضمینی (ریال)	حجم تولید (هزار تن)	اعتبار مورد نیاز برای خرید تضمینی (میلیارد ریال)	جمع هزینه های انبارداری، استاندارد سازی و کارمزد معاملات بورس کالا (ریال)	درصد هزینه ها از قیمت تضمینی	قیمت تضمینی + هزینه های جانبی (ریال)	۲۰ درصد از کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)
جو دامی	۹,۲۰۰	۳۰۰	۲,۷۶۰	۱۹۱	۲	۹,۳۹۱	۵۶۳

مقایسه اعتبار مورد نیاز برای اجرای سیاست خرید تضمینی و قیمت تضمینی برای محصول سیب زمینی همدان

نام محصول	قیمت تضمینی (ریال)	حجم تولید (هزار تن)	اعتبار مورد نیاز برای خرید تضمینی (میلیارد ریال)	جمع هزینه های انبارداری، استاندارد سازی و کارمزد معاملات بورس کالا (ریال)	درصد هزینه ها از قیمت تضمینی	قیمت تضمینی + هزینه های جانبی (ریال)	۲۰ درصد از کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)
سیب زمینی	۳,۶۰۰	۱,۰۰۰	۳,۶۰۰	۹۹/۳۳۸	۲/۸	۳,۶۹۹	۷۳۹/۸

محصولات منتخب برای اجرای ماده ۳۳ در سال ۱۳۹۴ بر اساس نامه وزیر جهاد کشاورزی به معاون محترم رئیس جمهور

مقایسه اعتبار مورد نیاز برای اجرای سیاست خرید تضمینی و قیمت تضمینی برای محصول دانه سویا در گلستان و مازندران

نام محصول	قیمت تضمینی (ریال)	حجم تولید (هزارتن)	اعتبار مورد نیاز برای خرید تضمینی (میلیارد ریال)	جمع هزینه های انبارداری، استاندارد سازی و کارمزد معاملات بورس کالا (ریال)	درصد هزینه ها از قیمت تضمینی	قیمت تضمینی + هزینه های جانبی (ریال)	۲۰ درصد از کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)
سویا	۱۹,۷۰۰	۱۴۰	۲,۷۵۸	۵۹۴	۳	۲۰,۲۹۴	۵۶۸

مقایسه اعتبار مورد نیاز برای اجرای سیاست خرید تضمینی و قیمت تضمینی برای محصول دانه کلزا در گلستان و فارس

نام محصول	قیمت تضمینی (ریال)	تولید (هزار تن)	اعتبار مورد نیاز برای خرید تضمینی (میلیارد ریال)	جمع هزینه های انبارداری، استاندارد سازی و کارمزد معاملات بورس کالا (ریال)	درصد هزینه ها از قیمت تضمینی	قیمت تضمینی + هزینه های جانبی (ریال)	۲۰ درصد از کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)
کلزا	۲۲,۰۰۰	۱۴۰	۳,۰۸۰	۷۵۷	۳	۲۲,۷۵۷	۶۳۷

محصولات منتخب برای اجرای ماده ۳۳ در سال ۱۳۹۴ بر اساس نامه وزیر جهاد کشاورزی به معاون محترم رئیس جمهور

محصولات دامی	استان های مورد نظر *	حجم تولید (هزار تن)	قیمت تضمینی پیشنهادی (ریال)	کل ارزش پیش بینی شده (میلیارد ریال)	اعتبار مورد نیاز (۲۰ درصد ارزش محصول) (میلیارد ریال)
مرغ	تهران	۶۷	۷۰,۰۰۰	۴,۶۹۰	۹۳۸
تخم مرغ	قزوین	۵/۵۸	۴۰,۰۰۰	۲,۳۴۰	۴۶۸
	جمع				۱,۴۰۶

* با توجه به استراتژی مورد نظر در انتخاب استان و محصول در بخش زراعی، از آنجاییکه در بخش مرغ و تخم مرغ بودجه مورد نیاز برای این امر رقم قابل توجهی بود، جهت کاهش بار مالی این طرح در سال اول، استان تهران جهت قیمت تضمینی مرغ و قزوین برای تخم مرغ انتخاب گردید.

کارمزد معاملات بورس کالای ایران در بازار کالای فیزیکی

حداکثر کارمزد فروش (میلیون ریال)		حداکثر کارمزد خرید (میلیون ریال)		فروش		خرید		شرح کارمزد
غیر کشاورزی بورس کالا	کشاورزی بورس کالا	غیر کشاورزی بورس کالا	کشاورزی بورس کالا	غیر کشاورزی بورس کالا	کشاورزی بورس کالا	غیر کشاورزی بورس کالا	کشاورزی بورس کالا	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۲۲۵	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۲۲۵	کارگزاران
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۵	بورس
۱۲۰	۱۲۰	۸۰	۸۰	۰/۰۰۰۴۸	۰/۰۰۰۴۸	۰/۰۰۰۳۲	۰/۰۰۰۳۲	نظارت سازمان
۳۲۰	۳۲۰	۲۸۰	۲۸۰	۰/۰۰۲۷۸	۰/۰۰۳۲۳	۰/۰۰۲۶۲	۰/۰۰۳۰۷	جمع

الزامات اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

گزارش گروه مطالعه‌ی
میدانی انکتاد (کنفرانس
تجارت و توسعه سازمان ملل)
در زمینه بورس‌های کالایی
در اقتصادهای نوظهور،
پیش‌شرط موفقیت بورس
کالا را ثبات فضای اقتصاد
کلان و مقررات دولتی ذکر
کرده است.

مشارکت دولت و حمایت نهادهای دولتی در فرهنگسازی و آموزش

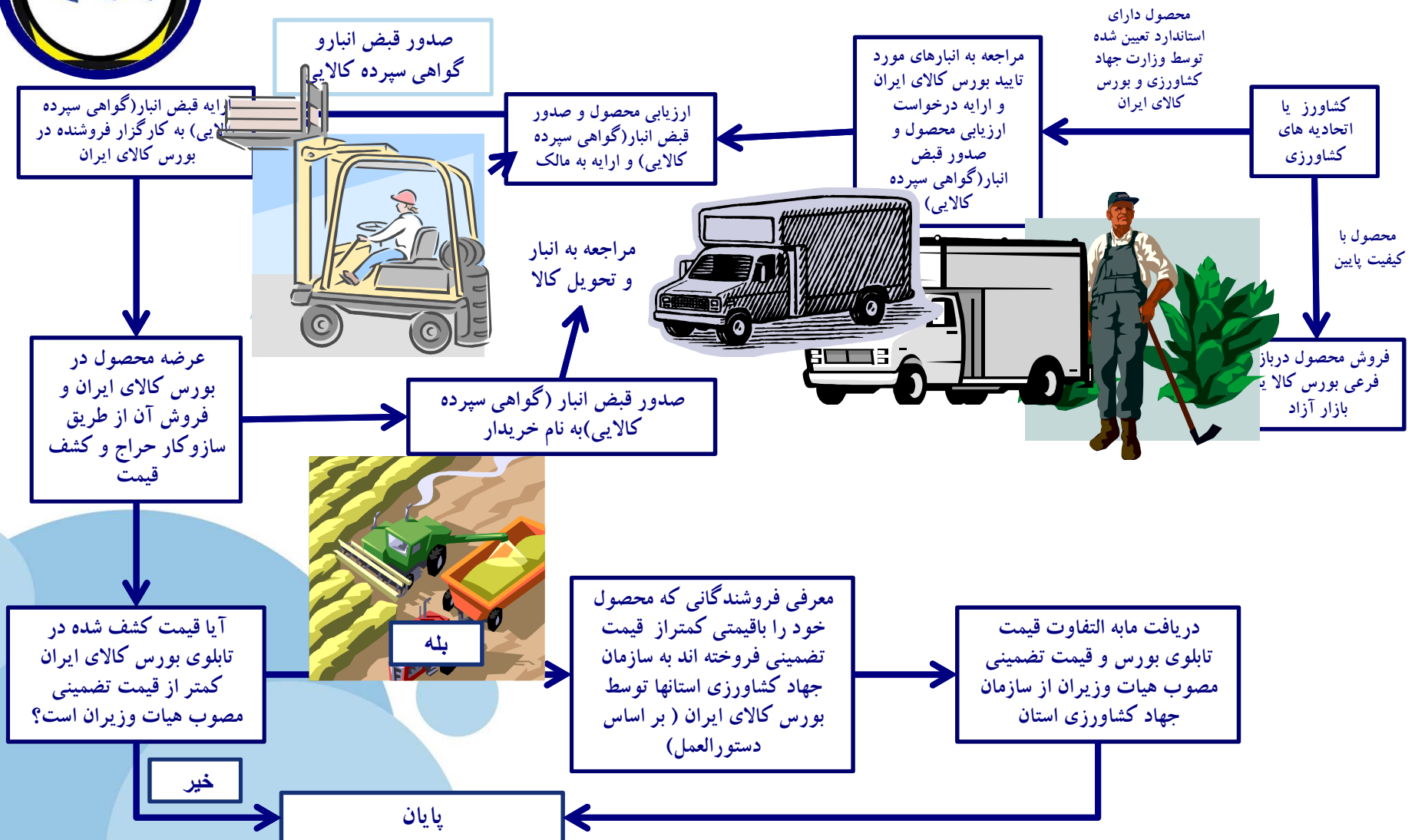
پیش‌بینی بودجه مورد نیاز برای محصولات مشمول قیمت تضمینی در بودجه‌های
سنواتی توسط وزارت جهاد کشاورزی و تصویب آن

همکاری نهادهای مرتبط در جهت شناسایی و پذیرش انبارهای حائز شرایط
استاندارد بورس کالای ایران

شناسایی نهادهای بازارساز و تامین اعتبار برای فعالیت آنها در بازار

الگوهای پیشنهادی جهت اجرای آیین نامه ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

با سپاس از حسن توجه شما

شرکت بورس کالای ایران

قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۳۳ : از تاریخ تصویب این قانون، علاوه بر اجرای قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی، در قالب بودجه‌های سنواتی و اعتبار مصوب، سیاست قیمت تضمینی نیز برقرار می‌شود.

تولیدکنندگان محصولات کشاورزی می‌توانند محصولات خود را در بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی عرضه نمایند. در صورت کاهش قیمت بورس نسبت به قیمت تضمینی اعلام‌شده از سوی دولت، مابه‌التفاوت آن توسط دولت به تولیدکنندگان پرداخت می‌گردد.

وزارت جهاد کشاورزی مکلف است هر ساله متناسب با شرایط تولید و بازار، محصولات تحت سیاست خرید و قیمت تضمینی را انتخاب و اعلام نماید.

آیین‌نامه اجرائی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- تعاریف

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر تا پانزدهم شهریور ماه هر سال متناسب با شرایط تولید، نوع محصول و وضعیت بازار، قیمت تضمینی سال آینده محصولات کشاورزی و دامی که قابل معامله در بورس کالا می باشد را برای تصویب به هیئت وزیران پیشنهاد نماید.

تبصره ۱- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری بورس کالا تا پایان اردیبهشت ماه هر سال نسبت به تهیه فهرست محصولات کشاورزی قابل معامله در بورس کالا اقدام نماید.

تبصره ۲- مرجع تعیین کیفیت و درجه بندی محصولات موضوع این آیین نامه، بورس کالا با همکاری وزارت جهاد کشاورزی می باشد.
تبصره ۳- اعمال سیاست خرید تضمینی برای آن دسته از کالاهای کشاورزی که مشمول فهرست کالاهای قیمت تضمینی می شوند، ممنوع است.

تبصره ۴- آن دسته از کالاهای مشمول خرید قیمت تضمینی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مشمول خرید تضمینی می شود، از شمول این تصویب نامه خارج است.

ماده ۳- معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مکلف است بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، میزان مابه التفاوت قیمت تضمینی با قیمت تابلوی بورس به تفکیک محصولات منتخب را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ماده ۴- عرضه محصولات کشاورزی در بورس کالا منوط به ارایه تأییدیه سازمان جهاد کشاورزی استان برای تولیدکنندگان حقیقی کشاورزی و مصوبه مجمع عمومی مربوط به تفکیک نوع محصول و نیز مجوز وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جهاد کشاورزی استان) برای تشکلهای بخش کشاورزی است.

ماده ۵- وزارت جهاد کشاورزی موظف است پس از دریافت فهرست قطعی معاملات از بورس کالا ظرف دو هفته نسبت به پرداخت مابه التفاوت قیمت تابلو بورس و قیمت تضمینی اعلام شده از سوی هیئت وزیران اقدام نماید.

بند ب تبصره ۱۱ ماده واحده لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۳۹۴

«ب- در اجرای بند "الف" ماده ۱ قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۲۴ و ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق بانکهای عامل مکلف است با معرفی وزارت جهاد کشاورزی تسهیلات لازم را از طریق سامانه خرید گندم برای خرید گندم، جو، ذرت و دانه‌های روغنی تا سقف یکصد و چهل هزار میلیارد ریال (۱۴۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) از محل منابع داخلی بانکها قبل از شروع فصل برداشت در اختیار سازمان مرکزی تعاون روستایی (شبکه تعاونی‌های روستایی و تولیدی)، کارخانه‌های آرد و سیلوداران بخش خصوصی و سایر مباشرین قرار دهد. کارخانه‌ها و شرکتهای مذکور موظفند تسهیلات دریافتی را برای خرید محصولات فوق به مصرف برسانند و در موعد مقرر بازپرداخت نمایند. بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی در سررسید را سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تضمین می‌نماید.»

پیشنهاد مطرح شده در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

پیشنهادها

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

۲۸

۲. پیش‌بینی صحت میزان سود تسهیلات و ضرر و زیانی که در نتیجه خریدهای تضمینی سازمان مرکزی تعاون روستایی در جایگاه سازمانی در جهت اجرایی کردن قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی بوده، در اعتبارات ردیف‌های متفرقه با عنوان پرداخت ضرر و زیان و یارانه سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات، الزامی می‌باشد.

۳. «خرید محصولات جو، ذرت، دانه‌های روغنی، سیب‌زمینی، مرغ و تخم‌مرغ در راستای اجرای ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و آیین‌نامه اجرایی آن، از طریق شرکت بورس کالای ایران و سامانه ملی خرید و فروش محصولات و نهاده‌های کشاورزی صورت می‌گیرد». به‌عنوان تبصره الحاقی به ماده واحده پیشنهاد می‌گردد.